*ZFB1E63F78
2*

RAADSVOORSTEL

Onderwerp : Raadsvoorstel Nieuwe opdracht RSD 2018

Zaak- & documentnr. : Z/18/036664
Opsteller : Peter Breukers
Portefeuillehouder : wethouder Knuiman
Team : Directie

Samenvatting

De vigerende opdracht aan de Regionale Sociale Dienst (RSD) stamt uit 2014. De gewijzigde economische omstandigheden, de veranderde maatschappelijke realiteit en aangescherpte politiek-bestuurlijke wensen nopen tot een nieuwe, ambitieuzere opdracht aan de RSD. De RSD moet meer bijstandsgerechtigden naar werk laten uitstromen, meer doelgroepen bedienen, een andere positie innemen in het participatieveld en sturen op vooraf geformuleerde resultaten.

Beslispunten

1. De nieuwe opdracht aan de RSD zoals uiteengezet in dit raadsvoorstel vast te stellen met als belangrijkste punten:
    - Beperk de doelgroep niet langer tot bijstandsgerechtigden met een korte afstand tot de arbeidsmarkt, maar breng ook de mensen met een grotere afstand tot de arbeidsmarkt naar betaald werk;
    - Verbreed de doelgroep met statushouders en mensen met een arbeidsbeperking;
    - Vorm de RSD om tot een netwerkorganisatie voor werk en participatie;
    - Richt een ‘unit werk’ in en werf daarvoor medewerkers met competenties die passen bij de nieuwe werkwijze;
    - Ken uw bijstandsgerechtigden!;
    - Investeer in de nieuwe opdracht, investeer in onze mensen en verdien de investering terug;
    - Leg beleidsprioriteit bij het naar betaald werk brengen van mensen met een grotere afstand tot de arbeidsmarkt;
    - Leg beleidsprioriteit bij statushouders en mensen met een arbeidsbeperking en bemiddel en plaats hen in een zo regulier mogelijke werkomgeving;
2. Bijlage 1 (‘Businesscase RSD De Liemers: Naar een netwerkorganisatie voor participatie en werk’) als onderlegger te beschouwen voor de opdracht aan de RSD.

Aanleiding

Vlak voor de invoering van de Participatiewet hebben de Liemerse gemeenteraden de opdracht aan de RSD onder die wet vastgesteld. Dat gebeurde in 2014. Sindsdien is de wereld veranderd. We moeten vaststellen dat de opdracht uit 2014 niet meer voldoet. De Liemerse gemeenten en de RSD hebben behoefte aan een nieuwe, eigentijdse opdracht.

Planning

Er is geen formele, wettelijke fatale termijn. Echter, hoe eerder de RSD een nieuwe opdracht krijgt, hoe eerder ze daarmee aan de slag kan.

Beoogd effect

Kort en bondig geformuleerd is het beoogde effect ‘meer mensen aan het werk’.

Argumenten
Onder het kopje Aanleiding werd gememoreerd dat de raden in 2014 de huidige opdracht van de RSD vaststelden. De economische omstandigheden waren toen slecht: de werkloosheid was erg hoog en het aantal bijstandsgerechtigden groeide. De opdracht aan de RSD was daarom: zet in op het laten uitstromen van de bijstandsgerechtigden met een korte afstand tot de arbeidsmarkt (‘de kansrijken’).

Mensen met een korte afstand tot de arbeidsmarkt hadden destijds nog enige kans op het vinden van (nieuw) werk, mensen met een grotere afstand tot de arbeidsmarkt kwamen in die tijd maar heel moeilijk aan het werk. We zouden onze (teruglopende) middelen doelmatig noch doeltreffend hebben ingezet als we ons toen niet noodgedwongen hadden gericht op bijstandsgerechtigden met een korte afstand tot de arbeidsmarkt.

Beperk de doelgroep niet langer tot bijstandsgerechtigden met een korte afstand tot de arbeidsmarkt, maar breng ook de mensen met een grotere afstand tot de arbeidsmarkt naar betaald werk
Inmiddels ziet de wereld er heel anders uit. De economie draait op volle toeren. Het CBS spreekt voor het eerst sinds 2007/2008 weer van ‘een relatief gespannen arbeidsmarkt’. Grote groepen bijstandsgerechtigden zijn dan ook al uitgestroomd. Zo heeft de RSD in 2017 een daling van het bestand met 4,86% gerealiseerd. De oude opdracht (‘richt je op werkzoekenden met een korte afstand tot de arbeidsmarkt’) is ingehaald door de tijd: de bijstandsgerechtigden met een korte afstand tot de arbeidsmarkt zijn al aan het werk. Het is nu zaak om de grote groep daaronder beet te pakken en hen te begeleiden naar betaalde arbeid.

Deze groep vraagt uiteraard een andere aanpak dan de groep met een korte afstand tot de arbeidsmarkt. Bijstandsgerechtigden met een grote(re) afstand tot de arbeidsmarkt moeten eerst ‘werkfit’ gemaakt worden op een wijze die past bij de capaciteiten en eigenheden van de doelgroep alvorens ze uit kunnen stromen naar betaald werk. Bijstandsgerechtigden in deze groep ontvangen meestal al lange tijd een uitkering en zijn daaraan gewend geraakt; zowel qua inkomen als qua levenswijze. Ook zijn de eisen en behoeften van de arbeidsmarkt gestegen terwijl deze groep stil heeft gestaan in hun professionele ontwikkeling. Het verschil tussen de kennis en de competenties van deze doelgroep en de behoeften van de arbeidsmarkt is dan ook groot.

Deze groep bijstandsgerechtigden vraagt een andere en veel intensievere aanpak dan de groep bijstandsgerechtigden met een korte afstand tot de arbeidsmarkt die de RSD de laatste jaren heeft bediend. Het werkfit maken van bijstandsgerechtigden met een grote(re) afstand tot de arbeidsmarkt en hen naar werk begeleiden is een nieuwe, forse opdracht voor de RSD. Daar moet de RSD op investeren en daarvoor moet ze een andere werkwijze kiezen en een andere positie innemen dan tot op heden. Zie daarvoor onder het kopje ‘Vorm de RSD om tot een netwerkorganisatie voor werk en participatie’.

In tegenstelling tot de vigerende opdracht aan de RSD, rekent de nieuwe opdracht ook de bijstandsgerechtigden met de grootste afstand tot de arbeidsmarkt tot de doelgroep. We streven ernaar alle bijstandsgerechtigden minstens naar de volgende fase richting arbeidsmarkt te begeleiden met een toegesneden aanpak die aansluit bij hun vermogens.

Ook oudere werkzoekenden vallen onder de verbreding van de opdracht aan de RSD. In de crisisjaren was het bijzonder moeilijk om 50 of 55-plussers aan een baan te helpen, maar inmiddels biedt de spanning op de arbeidsmarkt ook voor deze groep kansen. In veel

gevallen staan zij echter al een hele poos aan de kant. Het vereist dan ook een intensieve en gerichte aanpak om de afstand tot de arbeidsmarkt weer te verkleinen.

De werkwijze voor jongeren tot 27 veranderen we overigens niet. De aanpak via het Jongerenloket is succesvol, zowel qua beperking van de instroom als qua bevordering van de uitstroom.

De gemeenten zullen met de RSD prestatieafspraken maken over de uitstroomresultaten van deze doelgroep(en) en de RSD zal in rapportages daarover verantwoording afleggen.

Verbreed de doelgroep met statushouders en mensen met een arbeidsbeperking
In 2015 stroomde een grote groep vluchtelingen het land in. De Liemerse gemeenten vangen hun aandeel op in de vluchtelingen die een verblijfsstatus krijgen. Deze groep valt niet onder de groep kansrijken en vormt onder de vigerende opdracht geen doelgroep van de RSD.

Het is sociaal, maatschappelijk en financieel van groot belang dat deze groep integreert en participeert in onze samenleving. Zij vormen onder de nieuwe opdracht dan ook een nieuwe groep die de RSD naar werk moet begeleiden. De colleges zullen aparte resultaatafspraken maken met de RSD over de uitstroom van statushouders.

Dat laatste geldt ook voor de groep bijstandsgerechtigden met een arbeidsbeperking, bijvoorbeeld de voormalig Wajongers en Wsw-ers. Deze groepen vallen onder de Participatiewet onder onze verantwoordelijkheid en zijn dus een doelgroep van de RSD, zij het dat ze niet onder de vigerende opdracht vallen. Desalniettemin heeft de RSD met behulp van tijdelijke subsidies bijstandsgerechtigden met een arbeidsbeperking met een loonkostensubsidie naar werk gebracht. Omdat we niet willen dat het naar werk begeleiden van bijstandsgerechtigden met een arbeidsbeperking afhankelijk is van tijdelijke subsidies, scharen we deze groep onder de nieuwe opdracht waardoor het begeleiden van deze groep tot het ‘reguliere werk’ van de RSD gaat behoren.

Beide groepen –vluchtelingen en mensen met een arbeidsbeperking- zijn ingewikkelde groepen om te begeleiden. Zij vergen specifieke kennis en specifieke vaardigheden. De RSD zal in kennis en vaardigheden moeten (blijven) investeren om deze groepen goed te kunnen (laten) begeleiden naar werk en om resultaten te kunnen boeken.

Vorm de RSD om tot een netwerkorganisatie voor werk en participatie
Met de komst van de Participatiewet is veel veranderd in ‘het participatieveld’, zeker in de Liemers. Presikhaafbedrijven heeft zijn werkzaamheden overgedragen aan Scalabor, Westervoort boekt succes met het Deltahuis, het Werkgeversservicepunt (WSP) is opgericht, onder invloed van de andere decentralisaties ontstaan initiatieven op het grensvlak van werken en dagbesteding die we uit de Wmo kennen enzovoort. Een nieuw werkveld met nieuwe spelers vraagt om een nieuwe aanpak.

Onder de nieuwe opdracht positioneert de RSD zich daarom als *de* instantie waar inwoners, gemeenten, bedrijven en instellingen naar toe gaan voor begeleiding naar werk, een baan of een nieuwe collega. De RSD kent de werkzoekenden, kent de instanties die actief zijn in het participatieveld van nabij, kent het aanbod van alle organisaties om bijstandsgerechtigden dichter bij de arbeidsmarkt te brengen, weet welke werkgevers vacatures hebben, weet welke bijstandsgerechtigde(n) voldoet aan de functie-eisen en snapt hoe een potentiele werkgever benaderd en geholpen wil worden. Met behulp van haar gedegen kennis van de lokale arbeidsmarkt brengt de RSD vraag en aanbod bij elkaar om bijstandsgerechtigden klaar te maken voor de arbeidsmarkt en/of om hen aan een betaalde baan te helpen.

De RSD is de spin in het web van het participatieveld. Dat vraagt een andere manier van werken. Ook in de huidige werkwijze doet de RSD niet alles zelf; ook nu maken

bijstandsgerechtigden op aangeven van de RSD via werkervaringsplekken bij werkgevers, specifieke trajecten en door de inzet van partners (bijvoorbeeld Scalabor) stappen naar de arbeidsmarkt. De rol van de RSD bij het vinden van en bemiddelen naar het beste traject voor een bijstandsgerechtigde gaan we verder uitbouwen. De RSD vormt zich om tot een netwerkorganisatie die de juiste partners bij elkaar brengt en inschakelt om bijstandsgerechtigden richting arbeidsmarkt te brengen.

Dat doen we niet alleen met de klassieke partners als bijvoorbeeld Scalabor. In de huidige omstandigheden zijn ook bedrijven of onderwijsinstellingen bereid en in staat bijstandsgerechtigden werkfit te maken. De RSD organiseert en faciliteert daarom de samenwerking tussen scholen en werkgevers door samen met de gemeenten te investeren in publiek-private samenwerkingsverbanden.

De kansen die de huidige omstandigheden bieden, benutten we door bijstandsgerechtigden niet ‘bij ons’ te houden tot ze helemaal werkfit zijn, maar door een werkzoekende naar de voor hem of haar juiste plek te brengen om van daaruit stappen te zetten richting arbeidsmarkt.

Soms zijn dat hele voorzichtige stapjes via bijvoorbeeld dagbesteding, soms zijn dat grote(re) stappen via bijvoorbeeld een bedrijf. Maar in alle gevallen staat voorop en staat buiten kijf dat de RSD weet wat een werkzoekende nodig heeft, weet waar dat te halen valt en weet wat werkgevers willen.

Bovenstaande betekent ook dat de RSD breder kijkt dan strikt de Participatiewet. Ook de andere decentralisaties betrekken we bij het helpen van onze bijstandsgerechtigden. Ontschotting tussen de Jeugdwet, de Wmo en de Participatiewet is nodig om effectieve instrumenten te ontwikkelen om onze inwoners stappen te laten zetten in de richting van de arbeidsmarkt en om financieel voordeel te realiseren, bijvoorbeeld arbeidsmatige dagbesteding. Dat is noch dagbesteding uit de Wmo, noch arbeid uit de Participatiewet, maar een combinatie daarvan. Zulke innovatie werkwijzen zullen de RSD en de gemeenten meer moeten vinden in samenwerking met onze partners in het (zorg)veld. Zie ook de bijgevoegde relatiesheet voor de relatie van de RSD in het veld en tot de verschillende partners.

Richt een ‘unit werk’ in en werf daarvoor medewerkers met competenties die passen bij de nieuwe werkwijze

De RSD heeft grofweg twee taken: voorzie bijstandsgerechtigden van een inkomen en help ze aan betaald werk. De ‘inkomenspoot’ van de RSD is van uitstekende kwaliteit. Ook de ‘reïntegratiepoot’ scoort goede cijfers vergeleken bij de rest van het land, maar we zien daar ook kansen voor verdere verbetering.

Zowel ambtelijk als bestuurlijk bestaat de wens om met name de werkgeversbenadering en -ontzorging een impuls te geven. Het zijn uiteindelijk de werkgevers die bijstandsgerechtigden een baan moeten geven. Zo beschouwd zijn werkgevers de klanten van de RSD en niet bijstandsgerechtigden. De RSD zal samen met het WSP werkgevers moeten benaderen, aanspreken, helpen en verleiden op een wijze die voldoet aan de behoeften, wensen en verwachtingen van werkgevers. Daarbij richt de RSD zich niet alleen op grote bedrijven. Ook MKB-bedrijven komen nadrukkelijk in beeld, eens te meer omdat hun binding met de Liemers net als die van onze bijstandsgerechtigden groot is.

De RSD zal zich samen met de accountmanagers van het WSP dus meer op de werkgevers richten. Intercedenten van uitzendbureaus en accountmanagers van inhuurbureaus beschikken over competenties die tot een succesvolle werkgeversbenadering leiden. Deze meer commerciële competenties moeten medewerkers van de unit werk ook hebben of

krijgen. Dat is nodig om werkgevers succesvol te helpen aan de medewerkers die zij zoeken en om werkgevers te verleiden een bijstandsgerechtigde een kans te geven.

De RSD brengt momenteel samen met werkgeversvereniging Lindus in beeld welke competenties de medewerkers van de unit werk moeten hebben. Een Liemerse ondernemer heeft de opdracht gekregen een kwaliteitsscan uit te voeren op de in te richten unit werk die zich met name richt op voorwaarden waaronder de unit en haar mensen succesvol kunnen zijn in het benaderen van werkgevers. De aanbevelingen die deze scan oplevert, implementeren we bij de inrichting van deze unit.

Als huidige medewerkers van de RSD dat in zich hebben, zijn zij natuurlijk van harte welkom bij de unit werk. Maar het is cruciaal dat we nieuwe vaardigheden en competenties naar de RSD halen om de nieuwe aanpak succesvol vorm te geven. Het inroepen van de hulp van Lindus en ondernemers is een eerste, strategisch belangrijke stap in de nieuwe richting. Zoals we al eerder zeiden: een nieuwe opdracht vergt een nieuwe aanpak.

De unit werk bestaat uit twee teams: team activering en team bemiddeling. Het eerste team zoekt en vindt de beste manier om een bijstandsgerechtigde klaar te maken voor de arbeidsmarkt (werkfit maken). Dat werkfit maken doen we niet altijd zelf; veelal zal dat door een externe partij gebeuren.

Is een bijstandsgerechtigde eenmaal (bijna) werkfit, dan komt het team bemiddeling in actie om hem of haar bij een werkgever te plaatsen, al dan niet tijdelijk of op proef en al dan niet met loonkostensubsidie. Andersom gaat dit team samen met de accountmanagers van het WSP er op uit om werkgevers te benaderen met de vraag welke vacatures zij hebben of zien aankomen. Daar vinden zij vervolgens de juiste kandidaat voor. Daar hoeft een werkgever niets voor te doen.

Met andere woorden: het team bemiddeling vindt voor elke werkgever de juiste werknemer en voor elke werkfitte bijstandsgerechtigde een passende baan.

De unit werk bestaat uit ongeveer 15 fte onder aansturing van een teamleider. De resultaatafspraken die de gemeenten met de RSD maken over uitstroom zullen door deze unit gerealiseerd worden. Bij de wijze waarop we de unit werk vormgegeven en implementeren, betrekken we de portefeuillehouders.

Ken uw bijstandsgerechtigden!
Het komt voor dat een werkgever vraagt om bijvoorbeeld vijf werkzoekenden met een lasdiploma en dat de RSD daar geen gehoor aan kan geven omdat ze niet weet wie zo'n diploma heeft.
Er zijn allerlei redenen waarom dat zo is, maar we zijn het er snel over eens dat zoiets niet aanvaardbaar is. Als we meer mensen aan het werk willen helpen en als we werkgevers beter van dienst willen zijn, dan moeten we onze bijstandsgerechtigden veel beter kennen dan nu het geval is.

'Ken uw bijstandsgerechtigden!' is dan ook een belangrijk deel van de nieuwe opdracht. Als we de mensen, hun vaardigheden en hun kwalificaties niet kennen, kunnen we ze onmogelijk goed helpen. Een belangrijk deel van de investering in de RSD is bestemd om de *caseload* van klantmanagers te verkleinen waardoor zij hun klanten beter kennen en in beeld kunnen houden. Daarnaast is registratie van relevante klantgegevens en het beheer daarvan essentieel. Er lopen al initiatieven op dit terrein die we gaan intensiveren en versnellen.

Investeer in de nieuwe opdracht, investeer in onze mensen en verdien de investering terug
Om uitvoering te geven aan de nieuwe opdracht, moeten we investeren in de RSD. Investeren in kennis, investeren in competenties/vaardigheden, investeren in formatie en investeren in verbindingen binnen het sociaal domein en het economisch domein. Voor een deel doen we dat met een flexibele schil: als veel bijstandsgerechtigden conform verwachting uitstromen, dan hebben we minder mensen nodig.

Maar alleen investeren vinden we niet voldoende. De investering moet worden terugverdiend door een besparing op uitkeringen en aanpalende kosten (bijzondere bijstand, bijvoorbeeld). In jargon heet dat 'schadelastbeperking': als we er aan de ene kant geld instoppen, moet dat ertoe leiden dat er aan de uitkeringskant minder geld uitstroomt. We investeren immers niet om de RSD groter te maken, we investeren om mensen aan een baan te helpen.

De opdracht die is beschreven in dit raadsvoorstel vergt de komende 2,5 jaar een investering van de drie gemeenten van in totaal € 3,5 miljoen. De besparingen voor de drie gemeenten gezamenlijk ramen wij op € 0,3 miljoen in 2018, € 1,7 miljoen in 2019 en € 1,9 miljoen in 2020; opgeteld € 3,9 miljoen. De investering in de nieuwe opdracht van de RSD is meer dan dekkend: de schadelastbeperking is groter dan de investering. In de Financiële paragraaf treft u een gedetailleerde uitwerking hiervan aan.

Kanttekeningen
Vooruitlopend op de vaststelling van deze nieuwe opdracht heeft de RSD al voorgesorteerd en belangrijke stappen in de goede richting gezet. Dat doet echter geen afbreuk aan het feit dat we een forse opdracht op het bord van de RSD leggen waarvoor we ambtelijk en bestuurlijk alle zeilen bij zullen moeten zetten.

Financiële paragraaf
Hierboven beschreven we de financiële consequenties op hoofdlijnen. We investeren met de Liemerse gemeenten gezamenlijk € 3,5 miljoen in de periode 2018-2020 en dat leidt tot een schadelastbeperking in dezelfde periode van € 3,9 miljoen. Per saldo een Liemers voordeel van € 0,4 miljoen euro.

De investering die we de komende jaren moeten doen in de nieuwe opdracht betreffen met name het inkopen van trajecten om bijstandsgerechtigden werkfit te maken (€ 680.000,- in 2020), extra klantmanagers voor de werkgeversbenadering in de 'unit werk' (€ 180.000,- in 2020) en het op sterkte brengen van de organisatie van de RSD in verhouding tot het aantal bijstandsgerechtigden en de nieuwe opdracht, conform de door de portefeuillehouders gelastte formatiescan die BMC in 2016 heeft uitgevoerd (€ 406.000,- in 2020). Zoals eerder opgemerkt, richten we de organisatie van de RSD zo in dat een dalend aantal bijstandsgerechtigden leidt tot een daling in het personeelsbestand.

Meer gedetailleerd en uitgewerkt per gemeente zien de financiële consequenties er als volgt uit:

	Duiven	Westervoort	Zevenaar	Totaal
Uitkeringen per 1-10-2017	459	399	929	1787
Inwoneraantal	25433	15001	43135	83569
Voorlopige verdeelsleutel	**28,06%**	**20,14%**	**51,80%**	**100,00%**
Verwachte extra kosten per gemeente t.o.v. begroting 2018				
2018	**195.839**	**140.560**	**361.542**	**€ 697.941**
2019	**406.334**	**291.638**	**750.142**	**€ 1.448.114**
2020	**369.079**	**264.899**	**681.365**	**€ 1.315.344**
	Duiven	Westervoort	Zevenaar	Totaal
Verwachte schadelastbeperking op uitkeringen				
2018	**95.204**	**68.331**	**175.759**	**€ 339.294**
2019	**468.134**	**335.994**	**864.233**	**€ 1.668.361**
2020	**521.762**	**374.485**	**963.237**	**€ 1.859.484**
Budgetresultaat per gemeente 2018	-100.635	-72.229	-185.784	-358.647
Budgetresultaat per gemeente 2019	61.800	44.356	114.091	220.247
Budgetresultaat per gemeente 2020	152.683	109.585	281.872	544.141

Per saldo is het (voordelige) resultaat van de nieuwe opdracht aan de RSD per gemeente:

Financieel resultaat	Duiven		Westervoort		Zevenaar	
Investering 2018-2020	971.000	N	698.000	N	1.793.000	N
Schadelastbeperking 2018-2020	1.085.000	V	778.000	V	2.003.000	V
Saldo	**114.000**	**V**	**80.000**	**V**	**210.000**	**V**

Communicatie

Van gemeentelijke zijde beperkt de communicatie zich tot andere Liemerse gemeenten en de RSD. Het is in eerste instantie aan de RSD om haar nieuwe opdracht uit te dragen.

Intergemeentelijke samenwerking

Het betreft de RSD, dus is sprake van Liemerse samenwerking.

In goed overleg hebben de portefeuillehouders van de Liemerse gemeenten en de Netwerkdirectie nieuwe afspraken gemaakt over zowel de bestuurlijke als de ambtelijke aansturing van de RSD.

De gemeenten zullen met de RSD prestatieafspraken maken over de uitstroomresultaten van de doelgroep(en) en de RSD zal in rapportages daarover verantwoording afleggen. Eind 2019 evalueren we de nieuwe opdracht van de RSD.

Bijlagen

1. 201359528 Businesscase RSD de Liemers
2. 201359529 Bijlagen bij Businesscase RSD de Liemers
3. 201359530 Factsheet RSD de Liemers
4. 201359531 Netwerksheet RSD de Liemers

Burgemeester en wethouders van Duiven,

ing. C.J. (Chris) Papjes	drs. H.B.I. (Rik) de Lange
secretaris	burgemeester